

Kultur | 2

Lotstrafik, fyrar och farleder

UPPDRAG / FAKTATEXT / NIVÅ 2

Kultur | 2

Lotstrafik, fyrar och farleder

I Kvarkens skärgård är det svårt att navigera med båt på grund av alla stenar i vattnet. I Höga Kusten är det djupare och inte lika stenigt, men ändå bra att se sig för!

FOTON: Liselott Nyström Forsén

1.

Fundera över de här frågorna. Ni kan fundera själva eller diskutera med varandra, men ni måste inte kunna svaren. Ni har ungefär 5 minuter på er.

- Har du åkt båt i världsarvet någon gång?
- Känner du till några metoder som man kan använda för att inte köra på stenar och klippor när man åker båt?

2.

Läs texten om farleder, lotsar och fyrar.

Använd er själva eller material ni hittar i naturen för att visa hur båtlederna ser ut i Kvarkens skärgård. Ni har ungefär 15 minuter på er.

3.

Presentera er farled och berätta varför de finns och hur de fungerar.

I presentationen, svara på följande frågor:

- Varför kan det vara farligt att köra båt på vissa ställen?
- Vad är en farled och varför är de markerade i Kvarkens skärgård?
- Vad används en fyr till?

Kultur | 2

Lotstrafik, fyrar och farleder

I Kvarkens skärgård kan det vara svårt att ta sig fram även med små båtar. Det är lättare att navigera i Höga Kustens djupa vatten.

Världsarvets kuster ser olika ut beroende på var man befinner sig. I Höga Kusten är landskapet brant och vattnet är djupt nästan överallt. I Kvarkens skärgård är kusten grund med många stora och små stenblock som sticker upp ur vattnet. På vissa ställen är havet bara ett par meter djupt.

I Kvarkens skärgård finns dessutom massor av stenblock som hamnade där under den senaste istiden. När vattnet är så grunt och det finns många stenblock på botten är det stor risk att gå på grund med båten. Därför finns det särskilda **farleder** i Kvarkens skärgård.

En **ISTID** är en period när det är så kallt att stora delar av jorden täcks av is. Isen smälter inte bort helt ens på sommaren.

På vissa ställen i Kvarkens skärgård behövs det markerade farleder för att båtar inte ska gå på grund.

FOTO: Liselott Nyström Forsén

En lots är en person som känner till alla farliga grund och kan åka i förväg och visa skeppen vilken väg de ska ta.

En fyr är ett högt torn som blinkar för att de som navigerar skeppen ska veta var grunden finns och undvika dem. FOTO: Erik Engstro

Farleder är vägar där man kan åka båt utan att köra på stenar. De är markerade för att vara lätta att följa. I Höga Kusten är det inte lika vanligt med markerade farleder eftersom havet är mycket djupare där. Det är bara på särskilt grunda ställen man behöver vara extra uppmärksam.

Men det kan ändå vara svårt att ta sig fram med stora skepp, även där vattnet är djupt. I Höga Kusten finns det stora klippor under vattnet och skeppen måste navigera bra för att inte gå på grund. I Kvarkens skärgård är det så grunt att skeppen bara kan åka in till land på särskilda ställen. Därför har vi **fyrar** och **lotsar** som ska hjälpa skepp att hitta en säker väg till land. Vi har använt fyrar och lotsar i världsarvet i flera hundra år.

Att
GÅ PÅ GRUND
betyder att man kör
på någonting, till
exempel en sten,
med båten.

Att
NAVIGERA
betyder ungefär
att styra rätt med
ett skepp.